

Δημήτρης Κ. ΑΓΓΕΛΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

480 π.Χ. - 2000 μ.Χ.

Πρόλογοι

Γιάννη Α. ΦΙΛΗ

Πρύτανη Πολυτεχνείου Κρήτης

Μιχάλη Ι. ΒΑΜΒΟΥΚΑ

Καθηγητού Πανεπιστημίου Κρήτης

Αθήναι, 2001

Πολυτελής έκδοση, εμπλουτισμένη με πλούσιο φωτογραφικό υλικό (σημαίες, λάβαρα, φλάμπουρα, παντιέρες, μπαϊράκια), διακοσίων δέκα (210) σελίδων.

Το βιβλίο, αναφέρεται με λεπτομέρεια, στην ιστορία, εξέλιξη, συμβολισμούς, σημασία και στον ρόλο κάθε μίας από τις σημαίες, λάβαρα κ.λ., που παρουσιάστηκαν στο σύνολο του Ελλαδικού χώρου, σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας των Ελλήνων, ταξινομημένες ως εξής: 480 π.Χ. (Ναυμαχία Σαλαμίνας κ.λ.). Κλασική Αρχαιότητα (Πελοποννησιακός πόλεμος, εμφύλιοι κ.λ.). Μακεδονία - Φίλιππος Ε' (Μακεδονικό αστέρι). Μέγας Αλέξανδρος (Εκστρατεία κατά των Περσών). Ρωμαϊκή κατάληψη. Μέγας Κωνσταντίνος (Χριστιανικό λάβαρο). Βυζαντινή αυτοκρατορία (Δικέφαλος αετός κ.λ.). Σημαία Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Μεσαιώνας - Οθωμανική κατοχή. Σταυραετός - Αετός με σταυρό. Αρματολοί - κλέφτες. Επανάσταση 1821 - Γαλανόλευκη. Απελευθερωτικοί αγώνες (1830-1922).

Στο έργο, μελετάται και αναλύεται διεξοδικά το εθνικό σύμβολο των Ελλήνων, η σημαία, διά μέσου των αιώνων και δίνεται στον Αναγνώστη η δυνατότητα της ενημέρωσης και ενίσχυσης της ιστορικής του αυτογνωσίας.

Ακόμη, περιλαμβάνονται κεφάλαια και παραρτήματα, στα οποία αναφέρονται:

Οι ήρωες της σημαίας, καθώς και η δράση τους. Οι πολεμικές σημαίες. Οι όρκοι της σημαίας. Οι φράσεις που αναγράφονταν επί των σημαιών. Οι τρόποι που φέρονται, αναρτώνται, κρατώνται οι σημαίες, οι σημαιοφόροι, ο σημαιοστολισμός και οι τιμές που απονέμονται σ' αυτές.

Z.

Ο νόμος των μεγάλων είναι παρών στο χώρο της πλατείας και τουλάχιστον τα παιχνίδια έντονης κίνησης απαγορεύονται.

Άλλα σπίτια

Οι μαθητές της έρευνάς μας βρίσκονται σύμφωνα με τον Piaget στο στάδιο των συγκεκριμένων πράξεων και στο στάδιο της αφαιρετικής σκέψης. Πλέον κατακτούν το χώρο της γειτονιάς πέρα από το δρόμο που τη ορίζει. Τα παιδιά διψούν για εξερεύνηση και για νέες γνώσεις, Τα συγκινούν εικόνες και ιστορίες άλλων τόπων. Η κατάκτηση του χώρου που τα περιβάλλει είναι για την ώρα το σκαλοπάτι για την αυριανή έφοδο στον κόσμο. Η γειτονιά, το παιχνίδι, η αλληλεπίδραση με τα πρόσωπα της γειτονιάς θα προετοιμάσουν το παιδί για το μέλλον. Το σπίτι θα παραμένει για πάντα η φωλιά όπου θα βρῖσκει ασφάλεια και καταφύγιο. Το ενδιαφέρον στρέφεται στα πεδία που λαμβάνουν χώρα τα κοινωνικά δρώμενα, στους ανοικτούς και κλειστούς δημόσιους χώρους.

Λεωφόρος

Έχει αποδειχθεί πειραματικά¹⁷ πως οι λεωφόροι ελάχιστα συμβάλλουν στην αναγνωρισιμότητα ενός τόπου και δρουν συχνά ως φραγμός.

Οι μαθητές της έρευνάς μας είναι ικανοί να εκτελούν και τους τρεις τύπους λογικών πράξεων χώρου: τις τοπολογικές, τις ευκλείδειες, και τις προβολικές. Όμως η λεωφόρος που στα παιδικά μάτια φαντάζει σαν πλημμυρισμένο ποτάμι που παρασύρει αυτοκίνητα και ανθρώπους διασχίζεται με ταχύτητα. Οπτικά ερεθίσματα και πλήθος μορφών εναλλάσσονται μένοντας στη μνήμη με ανολοκλήρωτο τρόπο. Για τα παιδιά δεν έχει ενδιαφέρον η λεωφόρος.

Σούπερ-μάρκετ

Θεωρείται πλέον ως ένας τόπος οικογενειακού περιπάτου. Τα πολυκα-

Ευγενία Γ. Αθανασοπούλου
(1916-1992 μ.Χ.)

Γεώργιος Κ. Αθανασόπουλος
(1916-1983 μ.Χ.)

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΟΦΑΔΩΝ

Αθήναι, Ιούνιος 1997

ταστήματα συγκεντρώνουν μεγάλη κοινωνική πυκνότητα. Συμβαδίζουν και προάγουν το σύγχρονο τρόπο ζωής, που θέλει τον άνθρωπο καταναλωτικό όν. Διαθέτουν χώρους με προϊόντα και παιχνίδια για παιδιά. Μερικά μάλιστα οργανώσανε τμήματα παιδικών σταθμών. Τα παιδιά της ηλικίας που εξετάζουμε περιδιαβαίνουν με τους γονείς τους διαδρόμους αυτών των πολυκαταστημάτων βρίσκοντας στο πλήθος των πραγμάτων ενδιαφέρον.

Δημαρχείο

Οι μαθητές νιώθουν σαν ξένο προς αυτά το χώρο του δημαρχείου. Είναι ο επίσημος χώρος της εξουσίας και του νόμου. Είναι ο αποκλειστικός χώρος των μεγάλων. Εκεί τα παιδιά δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής. Παίρνονται αποφάσεις σοβαρές και είναι χώρος σύγκρουσης συμφερόντων. Όπως ο τεράστιος ογκόλιθος συνθλίβει με την κλίμακά του τον άνθρωπο, έτσι οι λειτουργίες, το λεξιλόγιο και γενικά οι δραστηριότητες των μεγάλων στο δημαρχείο είναι ένας ψυχολογικός ογκόλιθος για την κλίμακα του παιδιού.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα παραπάνω θα μπορούσαμε να δώσουμε επιγραμματικά τα πρώτα συμπεράσματα. Από την έρευνα φάνηκε ότι δεν έγινε ένας απλός υπολογισμός αποστάσεων από τους μαθητές των 10-12 ετών. Τα πορίσματα ερμηνεύουν το ιδιαίτερο νόημα, που έχει για τα παιδιά το κάθε κτιστό στοιχείο του χώρου. Η ανάλυσή τους κατέδειξε πως τα παιδιά αξιολογούν τα στοιχεία αυτά με βάση την ψυχοσωματική τους κλίμακα. Καταγράψανε την προτίμησή τους με πέντε κριτήρια:

- α. Την καταλληλότητα του χώρου για παιχνίδι.
- β. Την ευκολία που προσφέρει για ομαδικότητα.
- γ. Την ύπαρξη βλάστησης.
- δ. Το βαθμό ελευθερίας που μπορούν να έχουν στο παιχνίδι τους.
- ε. Στη σημασία και στο συμβολισμό που δίνει η κοινωνία σ' έναν χώρο.

Στις απαντήσεις διαφαίνεται η επιθυμία των παιδιών για ανοικτούς δημόσιους χώρους όπου υφίσταται η αλληλενέργεια μεταξύ τους, κυρίως μέσω του παιχνιδιού. Δεν ακούονται στην παθητική παρακολούθηση των διαδραματιζόμενων, αλλά επιζητούν τη δράση, που οδηγεί στην οικειοποίηση του χώρου και τη μεταβολή του σε τόπο όπου συναντώντας τα άλλα πρόσωπα ανακαλύπτουν τον εαυτό τους. Μετά το γήπεδο και το άσος που είναι τέτοιοι, οι χώροι του ναού και του θεάτρου, με τη συμβολική υπέρβαση του χρόνου και των ανθρώπινων αδυναμιών, με το θεατρικό στοιχείο παρόν να υποβοηθά αυτήν την υπέρβαση καθώς και τα σύμβολα προστασίας κάνουν τους χώρους αυτούς ελκυστικούς για την κλίμακα του παιδιού.

Η πλατεία ως δημόσιος ανοικτός χώρος είναι σχετικά ψηλά στις επιθυμίες των παιδιών. Είναι παρακάτω από τα άλλα στοιχεία, που αναφέρθησαν, ίσως γιατί δεν εκπλη-

ρώνει το κριτήριο της ελευθερίας. Εδώ θα πρέπει να διερευνηθεί περισσότερο η μορφή, ο ρόλος και η λειτουργία των συγκεκριμένων πλατειών. Όμως η θέση της μας δείχνει πως είναι πάντα ένας ελκυστικός δημόσιος χώρος.

Βιβλιογραφία - Αναφορές

1. Barker R. G., "Ecological Psychology: Concepts and methods for studying the environment of human behavior", Stanford, C.A: Stanford University Press. 1968.
2. Στεφάνου Ι. και Συνεργάτες, "Η φυσιογνωμία της ελληνικής πόλης", Ε.Μ.Π.-ΥΠΕΧΩΔΕ εκδ. ΜΕΔΕΩΝ, Αθήνα 2000, σελ. 47.
3. Levin K., "Θεωρίες μάθησης για εκπαιδευτικούς", εκδ. Πατάκης, Αθήνα 1990.
4. Κολιάδης Ε., "Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη", Τόμ. 3, Γνωστικές Θεωρίες, Παν/μιο Αθηνών, σελ. 106-137.
5. Ward Colin, "The Child in the City", The Architectural Press Ltd, London 1978, σελ. 23.
6. Stefanou J., "Dimensions psychosociales du pausage Urbain", Univ. de Strasbourg 1978.
7. Κοσμόπουλος Π., "Περιβαλλοντική αντίληψη του αστικού χώρου", εκδ. UNIVERSITY STUDIO PRESS, Θεσ/νίκη 1994. σελ. 86.
8. Γεώργας Δ., "Κοινωνική ψυχολογία, τόμ. Α, εκδ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα 1995, σελ. 83.
9. Γεώργας Δ., "Κοινωνική Ψυχολογία, τόμ. Α', εκδ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Αθήνα 1995, σελ. 89.
10. Στεφάνου Ι., Μητούλας Ν., Κουτσή Ε., "Η βλάστηση στους αύλειους χώρους των σχολείων των αστικών κέντρων", περιοδικό ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, Επιστ. Υπεύθ. Καθηγητής Κ. ΓΕ. Αθανασόπουλος, Τεύχος 20, Αθήνα 2000, σελ. 79.
11. Χουϊζίνγκα Γιόχαν, "Ο άνθρωπος και το παιχνίδι", εκδ. ΓΝΩΣΗ, Αθήνα 1989, σελ. 34.
12. Goodnow Jacquellin, "Τα παιδιά σχεδιάζουν", εκδ. Κουτσουμπός, Αθήνα 1988, σελ. 42.
13. Γιούνγκ Κ., "Ο άνθρωπος και τα σύμβολά του", εκδ. ΑΡΣΕΝΙΔΗ, σελ. 108-123.
14. Ευδοκίμου Ράνια, "Η επέμβαση στη ψυχοθεραπεία-δράμα", περιοδ. ΠΑΡΑΜΥΘΟΣ, καλοκαίρι-φθινόπωρο 1998.
15. Κωσταμωνίτου Α., "Ως λιοντάρι-παιδί και ρόλος", περιοδ. ΠΑΡΑΜΥΘΟΣ, Άνοιξη- Καλοκαίρι 1999, σελ. 13.
16. Στεφάνου Ι., "Στοιχεία ψυχολογίας χώρου Ε.Μ.Π., Συμβολή στην πολεοδομική έρευνα" - Μέρος Α', Αθήνα, Φεβρ. 1976.
17. Στεφάνου Ι., "Ψυχολογία του δρόμου", διαλέξεις Σεμιναρίου Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης "Ψυχολογία του χώρου", Ε.Μ.Π. 1995.

Θάνος Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΦΑΔΕΣ - Ο ΤΟΠΟΣ ΜΑΣ

Μέρος Β'

Επαγγέλματα στην αχλύ του Μύθου

Αθήνα, 1998